

Köszöntjük az Olvasót!

A Miskolci Egyetem BTK Modern Filológiai Intézetének évente egy alkalommal megjelenő, periodikus kiadványát, az Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények 2009-es számát tartja kezében az Olvasó. Mint ahogyan a korábban megjelent kötetekre, jelen kiadványra is a sokszínűség jellemző. Ugyanakkor tematikáját tekintve különbözik is elődeitől, hiszen több olyan tanulmányt is tartalmaz, amelyek csak „áttételesen” sorolhatók az alkalmazott nyelvészet tárgykörébe, vagy úgy is fogalmazhatunk, hogy inkább az általános nyelvleírás jegyeit viselik magukon. Közlésüktől azért nem zárkoztunk el, mert minden egyes írás komoly kutatómunkáról tanúskodik, s mi több, sajátos hangulatot is kölcsönöz a kötetnek. Hogy ne kelljen egy-egy tanulmánynak külön tematikus fejezetet nyitni, az írásokat négy nagy tematikus csoportba soroltuk. Az elsőbe kerültek az általános nyelvészet, valamint a nyelvhasználat és a nyelvpolitika kérdéseit taglaló munkák. Első helyen Ablonczyné Mihályka Líviának, a gazdasági szaknyelvi kommunikáció országosan elismert kutatójának tanulmányát közöljük, amely a *Címbe rejtett üzenetek* címet kapta. A szerző a sajtócímek értelmezésével foglalkozva arra a kérdésre keresi a választ, hogy vajon szükségünk van-e háttérismeretre a gazdasági sajtóban megjelenő cikkek címeibe rejtett információ megértéséhez. Hipotézisének igazolásához angol, magyar és olasz nyelvű tudományos ismeretterjesztő cikkeket vet össze és von le következtetéseket.

Először közölnek kiadványunkban tanulmányt az Ungvári Nemzeti Egyetem oktatói. Béres Erzsébet az Ungvári Nemzeti Egyetem Hungarológiai Központjának tudományos munkatársa, a Kijevi Szlavisztikai Egyetem Ungvári Kihelyezett Tagozatának tanára. Kutatási területe a szóalkotási módok és a regionális köznyelv tanulmányozása. A *szóelvonás mint a szóalkotás egyik módszere* című tanulmányában a szóalkotásnak, és ezáltal a szókincs bővülésének egy ritka jelenségével, a szóelvonással keletkezett szavak vizsgálatával foglalkozik. A magyar nyelv szókészletébe elvonással bekerült szavakat kronológia és eredet szerint csoportosítja. Munkája része egy terjedelmesebb, nagyobb kutatásnak. Horváth Katalin a Magyar Filológiai Tanszék egyetemi docense, a filológiai tudományok kandidátusa. Kutatásai a szociolingvisztika és a nyelvművelés tárgykörébe tartoznak. Jelen tanulmánya a magyar köznyelvben és nyelvjárásokban használatos népi frazémák sajátosságait vizsgálja. Megjegyzendő, hogy bár ezek a nyelvi elemek az összmagyar frazémakincshez tartoznak, elsősorban

a kárpátaljai régióban élő emberek sajátos látásmódját és értékítéleteit tükrözik. Egy kárpátaljai nyelvhasználatához kapcsolódó témával, a falucsúfólók frazeológiai szempontú csoportosításával ismerteti meg az olvasót Ladányi Krisztina is, aki az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Filológiai Tanszékén levelező tagozatos aspiráns és az ELTE Néprajzi Tanszékének PhD hallgatója. Kutatási területéhez tartoznak a falucsúfólók, a frazeológia és a népszokások.

A Közleményekben először publikál Misad Katalin, aki a pozsonyi Comenius Egyetem Magyar Tanszékének oktatója. 2009-ben megjelent *Nyelvi kontaktusok* című könyvében szlovákiai magyar vonatkozású alkalmazott nyelvészeti tanulmányait mutatja be. A kötetben közölt *Kisebbségi nyelvhasználati jogok Szlovákiában, Finnországban és Dél-Tirolban* című tanulmánya a nyelvpolitika tárgykörébe tartozik, és ebben az írásában a szerző arra hívja fel a figyelmet, hogy a kisebbségi nyelvek használatának lehetőségeit előíró rendelkezések milyen veszélyeket rejtnek.

Laczik Mária, a Nyíregyházi Főiskola Orosz Nyelv és Irodalom Tanszékének egyetemi docense tanulmányában a fokozó értelmű szóösszetételek kontrasztív vizsgálatáról számol be. Az összevetést magyar szóösszetételek és olasz megfelelőik alapján végezte. Egy névtani vizsgálat tapasztalataival ismerteti meg az olvasót Kegyesné Szekeres Erika egyetemi docens, a Miskolci Egyetem MFI Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszékének vezetője. Tanulmányában a párkapcsolati kommunikáció egyik szegmensét, a becenévadási szokásokat mutatja be hirdetések szövegei, valamint egy egyetemisták körében végzett felmérés alapján. Töltéssy Zoltánnak, a Miskolci Egyetem MFI Angol Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszéke oktatójának dolgozata az általános nyelvészet tárgykörébe tartozik. A szerző angol nyelvű szakirodalom alapján a fogalmi metaforákat és a fogalmi ötvözést hasonlítja össze. Kiemeli, hogy mindkét fogalomalkotási folyamatot a beszélők szándékai, a kijelentések funkciói és céljai határozzák meg. Zimányi Árpád, az Eszterházy Károly Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékének főiskolai tanára tanulmányában a nyelvhasználat módosulásának egy kevésbé látványos esetét, a vonzatváltás jelenségét mutatja be a hagyományos felfogás, majd a strukturális magyar nyelvtan tükrében. Az utóbbi évtizedek nyelvhasználatára alapján a *kommunikál* és a *regisztrál* igék használatára, jelentésük és vonzatstruktúrájuk megváltozására vonatkozóan mutat be példákat. Kiemeli, hogy a módosult formák kialakulásában fontos szerepe van az idegen

nyelvek hatásának is. A kötet második fejezetében a fordítással és tolmácsolással kapcsolatos írások szerepelnek. Albert Sándor, a Szegedi Tudományegyetem docense Rimbaud egyik négy soros verse alapján arra a kérdésre keresi a választ, hogy milyen módszert alkalmaz a fordító egy poliszém, többjelentésű szó fordítása esetén. Cs. Jónás Erzsébet, a Nyíregyházi Főiskola egyetemi tanára tanulmányában azt mutatja be, hogyan érvényesül a műfordításban a kognitív világkép, milyen jellegzetességek, asszociációk és konnotációk alapján valósul meg a mitikus orosz szellemvilághoz tartozó mesebeli lények, a sárkányok és démonok megjelenítése. Simigné Fenyő Sarolta tanulmánya a metainformációs struktúrák fordításával kapcsolatos. Tóth Andrea, a Dunaújvárosi Főiskola oktatója PhD értekezéséhez gyűjtött empirikus adatok alapján számol be a forrásnyelvi beszédtempó és a célnyelvi önkorrekciónak közötti összefüggésről szinkrontolmácsolás szövegek elemzése alapján.

A harmadik fejezetbe két tanulmány került, mindkettő a nemek tudománya tárgykörébe tartozik. Huszár Ágnes, a Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskolájának oktatója, aki a közelmúltban számos tanulmányt és könyvet is írt a nők és a férfiak egymástól eltérő kommunikációs szokásairól, jelen tanulmányában egy, az orosz szociáldemokrata mozgalomban kivételesen fontos szerepet vállaló nő, Inessa Armand életútját mutatja be. Pálfi Melinda, aki szintén először publikál kötetünkben, jelenleg a Pécsi Tudományegyetem Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola hallgatója. Tanulmányát *Női tudásformák egy 18. századi férfi diskurzusban* címmel adja közre.

A negyedik, Kommunikáció címszó alatt megjelenő fejezetben Eklics Kata (Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar), Erdősi Vanda (Pécsi Tudományegyetem, Nyelvtudományi Doktori Iskola), Magnuczné Godó Ágnes (Miskolci Egyetem, BTK) és Tokaji Ildikó (Dunaújvárosi Főiskola) tanulmányait közöljük. Eklics Kata azt elemzi, hogy politikai interjúk során milyen szerepük van a műsorvezetők által használt metakommunikációs eszközöknek, valamint a nyelv metainformációs elemeinek. Erdősi Vanda egy sztrájkjal kapcsolatos szituációban alkalmazott nyelvi stratégiákat elemez. Godó Ágnes munkája a kontrasztív retorika történetén keresztül mutatja be, hogyan változott a sikeres írásbeli kommunikációhoz szükséges idegen nyelvi készségek megítélése. Tokaji Ildikó tanulmánya a térképek névrajzának szerepével, a térkép vizuális kommunikációt közvetítő folyamatának nyelvészeti oldalával foglalkozik. A Könyvszemle az alábbi szerzők által írt recenziókat

tartalmazza: Andor József, Bajzáth Tünde, Bodnár Ildikó, Csatlós Krisztina, Dobos Csilla, Huszár Ágnes, Kegyesné Szekeres Erika, Lőrincz Julianna, Sántha Szilvia és Simigné Fenyő Sarolta.

A Szerkesztőbizottság nevében megköszönjük a szerzőknek, hogy írásaikkal a kiadványt gazdagították.

Miskolc, 2009. december

Simigné Fenyő Sarolta
főszerkesztő

Bodnár Ildikó
olvasószerkesztő